

FELSŐDUNÁNTULI HÉTFŐ

POLITIKAI, TARSADALMI ES SPORT-HETILAP

A Vereckei hágónál megkísérelt szovjet támadás véresen összeomlott

Berlin, augusztus 4.

A Német Távirati Iroda jelenti: A Kárpátok északi szegélyén megindított nagyerejű bolsevista támadások meghiúsultak és véresen összeomlottak. Különösen súlyos vereséget szenvedett az ellenség a Vereckei-hágónál megkísérelt áttörési során, amelyek a támadások teljes összeomlásához vezettek. A harcok során a magyar honvédek és a német haderő megsemmisítette a 271. szovjet lö-

vészhadosztályt. Reichshofnál nyugatra visszavertük az ellenséges támadást. A Visztula arcvonal többi részén heves harcok dülnek. Varsótól északkeletre elvágunk egy szovjet páncélkötéleket és minden támadást meghiúsítottunk. Innen Kovnóig minden bolsevista támadási kísérlet kudarcba fulladt és meghiúsultak az ellenség áttörési kísérletei a letterszági arcvonalon is. A narvai szakaszon ismét nagy erővel támad a szov-

jet. Kiegészítésül a fentiekhez még a következőket fűzik hozzá illetékes helyen: A Visztula és San környékén rendkívüli heves harcok vannak folyamatban. A bolsevisták azon kísérlete, hogy Varsótól délkeletre újabb teret nyerjenek, véresen összeomlott. Augusztovo vidékén az erős szovjet nyomásra a német erők ellentámadással feleltek és nagy veszteséget okozva az ellenségnek, kísérletét visszautasították. (MTI)

Hullámokban érkeznek London fölé a német szárnyasbombák

Stockholmból jelentik: A svéd lapok londoni tudósítói arról számolnak be, London az elmúlt nap és éjjel és péntekre virradóra élte át a szárnyasbombák legsúlyosabb támadását. A kedvezőtlen időjárás

és a sűrű sötétség nemcsak a védekezést, hanem a mentési és oltási munkálatokat is majdnem lehetetlenné tették és ennek következtében nagy károk keletkeztek. A szárnyasbombák hullámokban

érkeztek és a légvédelem a legnagyobb megpróbáltatásnak volt kitéve feladata teljesítésében. A kikötőkben és Csatornában is nagyon sok ellenséges hajó süllyedt el ugyanakkor. (MTI)

Ismét működésbe léptek az egyszemélyes torpedók

A Német Távirati Iroda jelenti: A német egyszemélyes torpedók ismét működésbe léptek. Illetékes német körökben ezzel kapcsolatban rámutatnak arra, hogy az egy-

személyes torpedók újabb harcbevetése az időjárással függ össze. Az elmúlt héten a kedvezőtlen időjárás következtében viharos volt a tenger, igen magas volt a

hullámverés és ennek következtében ezt a félelmetes fegyvert a jobb idők beköszöntéséig pihentetni kellett. Az idő most kedvezőre fordult. (MTI)

Sikertelen partraszállási kísérlet egy dalmát szigeten

Berlinből jelenti a Német Távirati Iroda: Korcsula dalmát szigeténél az ellenséges erők megfele-

lő tüzérségi előkészítés után partraszállást kíséreltek meg. A sziget védői rendkívüli heves harcok

után az ellenséges kísérletet megsemmisítették és a partraszállást megakadályozták. (MTI)

Firenze városa az angolszászok súlyos tüze alatt áll

A Német Távirati Iroda jelenti: Normandiában Caentől délnyugatra meghiúsultak az ellenség helyi előretörési kísérletei. Ezen a szakaszon minden más ellenséges támadást is meghiúsítottunk. Av-

erchestről keletre és északkeletre összeomlott az ellenség összpontosított támadása. Az inváziós terület körüli tengeren a németek egy cirkáló, 3 rombolót, 2 korvetta, 5 szállítóhajót és egy különleges

hajót süllyesztettek el. Olaszországban a német erők két hídfőre támadt Firenzétől délre. A hídfők ellen indított minden támadás meghiúsult. Firenze az ellenség súlyos tüze alatt áll. (MTI)

Mindenfelől

LISSZABON: Jordana spanyol külügyminiszter hirtelen bekövetkezett halála nagy feltűnést és mély részvételt keltett Portugáliában. Jordan, az Ibériai-félsziget egyik legnagyobb államfője volt, állapítják meg a lapok. (MTI)

HELSINKI: A bolsevisták valamennyi rohamcsapat vállalkozását a finn haderő visszautasította. (MTI)

LISSZABONBAN nagy feltűnést keltett, hogy a német-török kapcsolatok megszakítását a szovjet sajtó egyetlen szóval sem említi meg. (MTI)

MOSZKVA BÓL jelenti a Tass iroda: Sztalin kihallgatáson fogadta Mikolajevykot, a londoni lengyel emigráns kormány miniszterelnökét. (MTI)

BERLIN: Angolszász bombázókötélek Dél- és Délnyugat-Németország városait támadták. A légvédelem 43 ellenséges gépet lőtt le. (MTI)

ZÁGRÁB: Júliusban a horvátországi területeken a partizánok 8438 halottat, 2049 sebesültet és 670 foglyot veszítettek. (MTI)

BERLIN: Pénteken délelőtt Északnyugat-Németország vidékén heves légi harcok dultak. A légvédelem sok ellenséges bombázó lelövését jelentette. További részletek még hiányoznak. MTI.

BERLIN: Illetékes katonai körök arra mutatnak rá, hogy Normandia keleti részén a brittek lényegileg ott állnak, ahol 2-3 héttel ezelőtt is álltak. (MTI)

ILLETÉKES német körök, — mint az MTI jelenti, — hangsúlyozták, hogy a keleti fronton megállapodott a helyzet, főleg a Beszkeidek-hágó szakaszán. Varsónál sem olyan veszélyes most már a helyzetkép, mint volt 2-3 nappal ezelőtt. A többi szakaszon annyira megszilárdult a német védelem, hogy ellentámadások alakulnak ki.

RÓMA: A Vatikán kertjében bomba robbant. Az a feltevés, hogy a bomba elhelyezése az „Isten-telenek” Rómában megkezdett tevékenységével függ össze. — (MTI)

Érdekes apróságok

Németországban jelenleg nem kevesebb mint 93 irodalmi díj van, amelyhez egyéb kulturális díjaknak egész sora járul. Az irodalmi díjak közül 10 fölött az állam rendelkezik, 31 fölött a birodalmi körzetek, a többiek fölött pedig a városok. A díjak javarésze 1000—10.000 márka között mozog, az állami díjak azonban jelentősen túllépik ezt a felső határt. A német nemzeti művészeti és tudományos díjat három részletben, egyenként 100.000 márka összegben adományozzák. A kétévinként kiosztásra kerülő népi-irodalmi díj 30.000 márkára jut. A körzetek díjai közt kiemelkedik Oberdonau körzetének kulturális díja, amelyvel a kiváló költészeti képzőművészeti és zenei alkotásokat jutalmazták s amely 20.000 márkát tesz ki. A legtöbb irodalmi díjat azonban a német városok osztják ki. A 10.000 márkás összeget a következő városi díjak érik el: a berlini irodalmi díj, a bécsi Grillparzer-díj és a költői nagydíj, a drezdai művészeti díj, a hamburgi Lessing-díj, a majna-frankfurti Goethe-díj és a gráci művészeti díj.

Számtalan olyan apró test van amelyet kicsinysege miatt közönséges mikroszkóppal nem lehet észrevenni, így pl. az orvostudományban nagy szerepet játszó baktériophagok, amelyek a vérbe nyomakodott baktériumokat megtámadják és elpusztítják. Újabbban ezeknek az apróságoknak a mérésére is van megfelelő eszköz. Készíthető olyan szűrő, amelynek már nem tudnak átjutni a lyukacsain. További lehetőséget nyújt a röntgen és egyéb sugarak alkalmazása, amelyeknek a hullámhossza ismert, feltevése a sugárzás bizonyos észrevehető hatással jár. Ez az eljárás az u. n. ultramikrometria.

A németországi Harlislee mellett egy bronzkori sírból jó állapotban lévő felfalazott kerületű, kb. 3500 éves főveg, gömbölyded alakú s különféle textílianyagok filc-szerű szövődékéből készült. Vastagsága 1 cm. Ez a szövet másfajta készítmény módra tanuskodik mint a korábbi leletek, úgyhogy arra kell következtetni, hogy ezek a kalapok nem egyetlen műhely, hanem egy fejlett kalapipar művészi termékei. A harlisleei kalap nyilvánvalóan különleges hadifőveg, amely anyagának vastagsága, ellenálló képessége révén kitűnő védelmet nyújtott a fejnek.

A Reuter szerint a japán hírszolgálat jelenti: az új japán kabinet megtartotta első ülését a császári palotában. A japán külügyminisztérium szóvivője kijelentette: Az a körülmény, hogy Namoru Shigenitsu külügyminiszter maradt, világos bizonyítéka legyen annak, hogy az új kormány a szoros kapcsolatokat Japán és Németország, valamint annak szövetségi viszonyait tekintettel a háború sikeres továbbvitelére még tovább erősíteni fogja.

HÁBORÚ VAN KÉREM...

Nincs talán az egész országban egyetlen egy férfi, asszony, de talán gyermek sem, aki nap-nap után a maga szűkebb-tágabb körében ne érezné, hogy a világon Dantenak az Isteni színjátékában megfestett kinokat és borzalmatokat is túlszárnyaló pusztítás, harag, gyűlölet és annak nyomában rettenetes kín és fájdalom tombol, hogy az isteni törvények által fékentartott kötelekeket a Sátán gúnyos kacajjal szakította szét. A háborúnak szenvedéseit érzik künn a harctereken katonáink, mikor néha valóban elképzelhetetlen nehézségek középette vívják harcukat az ellenséggel szemben és odadobják ha kell életüket, testüket, minden anyagát és szellemi javukat a századok hosszú sora alatt agyonkínzott és győzött magyarságot. A háború véres illatát érzi a belső-arcvonalon, a huszadik század emelte barrikádokon harcoló polgár, mikor küzd a magasból aláuhanó bombák ellen, honnan egészen eddig csak Isten megszentelt áldása hullott. Értzi a szenvedést, mikor nyirkos, szűk, sötét néha élmélyítő szagu pincék mélyén feszült figyelemmel, éber aggyal várja a pusztító halált, hogy nyomában már nyujthasson embertársainak enyhülést hozó segítségét, modern Tarziciusként vigye egy-egy város apraja-nagyja a lelki és anyagi táplálékot oda, ahol erre a legnagyobb szükség mutatkozik.

Ma mindenki tudatában van, hogy háborúban élünk, annak is az ötödik évtizedében, mikor a vér és a könny soha nem látott orgiát ül. S ennek ellenére alig van nap, alig van perc, mikor

leginkább illetéktelenek szájából ismételtén és egyre többször ne hallanák azt a megjegyzést, hogy „jah, kérem háború van”. Férfias nyíltsággal, javítani akaró jószándékkal és tiszta becsülettel beszélünk szembe ezzel a mondattal, vizsgáljuk meg, miért kell ezt annyiszor használni, miért kell nap-nap után erre figyelmeztetni mindenkit.

Allunk például az egyik kereskedésben. Türelemesen várakozunk arra, hogy az igen tisztelt Segéd Ur-ahba hagyja a beszélgetést és egy percet szakítson számunkra is, míg megmondja kapható-e ez az áru avagy sem. Időnközl nem futja már várakozásra és mivel 10—12 perce már ugyan időseken topognak az üzletben, megunva azt, megkérjük, hogy csak egy pillanatra halgasson meg bennünket. Ő azonnal ezt a kérést sértésnek veszi, és kijelenti, hogy „háború van, tessék várni egy kicsit”...

Most a változatosság kedvéért azon gondolkodunk, hogy megfelelő szint-e az a pamut, amit meg akarunk vásárolni. Egy-két perce vizsgáljuk csak és a tulajdonos tapintatosnak egyáltalán nem mondható módon figyelmeztet bennünket: „vigye, vagy gondoljon már valamit, elvégre nem érünk rá várakozni, háború van”.

A napokban hallottunk egy valóban édes esetet. Egy héten három-éves ízben is összefutott valakinek a teje, pedig a kézhezvétel után azonnal felforralt, hűvös helyre tette, egyszóval minden lehető megtett a kellemetlen helyzet elkerülésére. Mikor mindez nem segített, egy

szelidhangu levelet írt a termelőnek, hogy valamit próbáljanak ők is, segítsenek a nem kívánt állapotban. A válasz szó szerint így szólt: „Kérem legyen ne írjon, hogy összefut a tej, ezt ma igazán meg lehet bocsátani, mert háború van”.

Vagy vegyünk csak egy másik jelenetet: Egyik közhivatal előtt áll egy fél. A hivatal ajtaja be volt zárva, a tisztviselő nem tartzkodott a szobában. Egy-két perc elmúlik, a tisztviselő sietve már vissza is érkezik és folytatja a fogadást. Erre a fél felháborodva teszi szavát, hogy „közalkalmazott nem teljesíti kötelességét, pedig ma kétszeresen szükség van erre, mert háború van”.

Folytathatnánk még nagyon sokáig a példákat, mely mind azt bizonyítják, hogy egvesek a rendkívüli viszonyokat, azt, hogy „háború van” a saját hibájuk leplezésére, takargatására használják fel, hogy vannak akik nem vállalnak áldozatot a közösségi harcban, hanem annak csak a javát akarják lefölnözi.

Háború van és rendkívüliek a viszonyok. Ezt azonban egészen felesleges és szükségtelen hangsúlyozni akkor, mikor a nehézségek nem a miatti, hanem az egyéni lelkiismeretlenségéből, lustaságból származnak. Ezt végre meg kell értenie mindenkinek és főleg a gyakorlati életben is ilyen szellemben kell gondolkodnia, cselekednie, és végeznie a kötelességét! Akkor kevesebb lesz a panasz és kevésbé érezzük a nehézségeket, melyektől teljesen ügysem szabadulhatunk meg, míg tart ez a hatalmas világhégés.

Megfigyelések a növények hőmérsékletéről

Német kutatók megállapítása szerint igen sok növény saját hőállóképességgel rendelkezik. Ilyen érdekes megfigyeléseket eszközölt pl. többk között egy ismert német botanikus, névszerint Molisch professzor. Kísérletét úgy hajtotta végre, hogy különféle növényleveleket jól elzárt bür-

alá helyezett. Rövid időn belül jelentékeny hőemelkedést észlelt. Természetesen ez az emelkedés a különféle növényeknél eltérő volt. Legmagasabb hőfok mutatkozott a körteleveléknél, amely egy nap leforgása alatt 59 fokra emelkedett. Hasonló jelenséget észlelt egyéb apró növényeknél is. Így

pl. csupán 100 gramm súlyú kitevő növényleveléknél is jelentékeny hőemelkedés mutatkozott. Rekordot e téren azonban bizonyos baktériumok és penészgombák értek el, mivel a hőmérséklet, amelyben tartózkodtak, sok esetben 60—67 fokra emelkedett.

Cellulóztermelő baktérium

Németországban a közelmúltban érdekes megfigyeléseket közöltek a baktérium xiliniumra vonatkozólag. Ez a baktérium ugyanis növekedése közben, ha szőlőcukor, gyümölcs-cukor vagy más cukorral rokon anyag van a közvetlen közelben, cellulózt választ ki magából. E kiválasztás mikéntjéről, a kiválasztott anyag

morfológiai szerkezetéről, külsejéről, a közönséges mikroszkóp nem képes felvilágosítást adni, mivel nagyítóereje ehhez elégtelen. Csak a legmodernebb német elektronmikroszkóp segítségével sikerült némi bepillantást nyerni ennek az anyagnak a szerkezetébe. A „Die Naturwissenschaften” c. folyóiratban legutóbb Fr.

Schiebold és Weygand biokémikusok közlésében megjelentek az első felvételek az apró baktériumokról, 17.000-szeres nagyításban. A képeken a baktérium maga ujjnyi vastagságú, míg az általa kiválasztott cellulóz hajszálvékony szálakból font hálóként veszi körül a mikroszkópikus lényt.

— CÍFOLJÁK A MAGYAR ZSIDÓKÉRDÉS MEGOLDÁSÁRÓL TERJESZTETT KÜLFÖLDI HÍREKET.

Azokkal az angol sajtóban ismételtén megjelent hírekkel kapcsolatban, amelyek szerint német vezetésről a magyarországi zsidók küldöttsége érkezett Istanbulba, hogy ott 400.000 zsidó kiadásáról tárgyaljon a szövetségekkel, illetékes budapesti helyben ismételtén rámutatnak arra,

hogy ezek a rosszakaratu hírek teljesen légbőlkapottak, — jelenti a Budapesti Értesítő. — Ezeket a zsidókat az angol sajtóban megjelent hírek szerint a német véderő számára szállított teherautók és egyéb felszerelések ellenében szolgáltatnák ki. A magyar kormány eltökélt szándéka, hogy a zsidókérdést véglegesen megoldja. Ezzel kapcsolatban angolszász körök teljes bizonyossággal számít-

hatnak arra, hogy a zsidókérdés megoldása a humanitás szellemében és olyan módon fog megtörténni, amely megfelel a probléma homolyságának és jelentőségének. A nevenséges hírlapi kacsák hatása minden bizonnyal célt téveszt és újólag csak arra a naivitása mutat, amellyel az ellenség táborában, sajnos, a magyar viselkedést megítélik.

Ammondó vagyok,

hogy igen dicsem a pénzügyminiszter urnak az U nagy eszét. Mer hát az aztán van. Meg szüve is. Ahho, kiérem szeretettel, hogy az ország kasszáját

úressen sehogyan se hagyja. Más ember aszongya, néprajzi tulajdonság, hogy sírva vigad a magyar. És ebbe szíjében bele nyugszik. Bezzég nem ezt csinálja a méltóságos miniszter ur. De nem ám. Inkábbad ugy vilekedik, hogy ne csak szólásmondás legyen az a sírva vigadás, hanem az állam kasszáját gyarapító piénzfórrás. Ugy ám. És elrendüli a lölköm, hogy minden vigadásér adót köllessen fizetni, aki magyar. Így aztán, minakulána a magyar ember az adófizetést mindenkor úszoktya teljesíteni, mintha erős tormát neszelnének az orra alá, vagyis hát riva, a vigalmadó kigondulásával, de kivált a beszédissel eccsapásra eliri a kormán, hogy nemcsak niépköltiszettel, hanem hivatalosan is sírva vigad a magyar. Ahhát! Csaptyon bele a mendergős! Mert manapság, ha beülök egy vendiglöbe vajhát kávéházba s ott jácczik a cigán, husz fillér adót szednek tőlem. Aszongyák, szórazokom.

Még akkor is, ha földiket vagyók s egy mákszemét se hallok a muzsikából. Meg miég külön a tényezőzés. Hát e szúrározás? A zessz macskazenerészen bels a fehérvári nehézség, negyven fillér jár és ha valakinek ekezd viszketni a tópa és táncra kerekedik, azier is ién fizessék vigalmi adóll, egy pöngőt. No hát, Mer hogyha valaki, mongyuk Herkó Péter Herkó Péterné saját külön kedvteliséből eppárszor megforgattya, ién fizassék kiérem vigalmi adót, meg még külön a tényezőzést, ehát má — a Herkó Péterit nekijje! — csakugyan nem igazság. De a kincstárnak igen jó. S ha annak jó, esszuót se szúótsm. Azt mégis ekköllum mondanvi a niépek okulására, hogy éppen ennil az adónál tanulhatam ki a riégi igazságot. Vagyis, hogy viér nem vállik: vizzé. De nem ám. Vesárnap törtint a Lövir kastélba, ahun a Horváth Imre ur a gazda. Ú nála bizon szép időben szíjében ússzegyülnek a niépek és a Herkó kisasszonyok, meg Herkó urfijak ugyancsak rázoggatyák egymást, a többi semleges vendig meg csak füzesse az egy pöngő sírva vigadási adónemet. Mast is úvvuót. A niépek eszre se vetiék, mikor vacsoraidőn szíjében beszivárgott egy nevetős rekintettü sován ur, leereszkedik nagy ártatlanyul egyik asztal mellé s annak örömirre, hogy illen szép számmal vannak egyrakáson az adóalanyok, rendül kéccer háromdecit s azt okos beosztással nyelegeti. Az ember azt hihette, vuóna, hogy tán öreg cserkiéss, mer igen tartotta a szabált: Légy riésen! De hát nem avvuót, hanem vigalmi adóellenör. Ennek föltán fölton a sokaságon

legeltette az áldott kiét szemit, s mikor gyütt a záróra, nammohón kiéri a főpincért: ki kezelte a vigalmadó bárcákat? Ammeg küdi a borfijut. Eleven, juókípü leginke vuót. „Na barátom, hát csak számulj le gyorsan, hány sírva-vigaldó magyar vuót ma itt?” Gondúta magába, mast megosipi a kis öreget, hanyat

tagad le. A leginyke pedig mutattya a bárcákat: 148 személ szórazokozott itt, kiérem szíjében. Az ellenör ur erre nagyot niz, majnem aszongya, ejnye. Aztán rászuól a fiuna: „Vigyázz fiam, magadat csapod be. Miég ecczer”. Ammeg még ecczer is ússzeszámulla: mindenképen 148. „Annem lehet, — mongya az ellenör, — mer én pontosan asztalok szerint vettem számba s csak 145-öt láttam”. „Mer az ur nem számúta hozzá azt a három

futó vendiget, akiket ién miég ecseptem az ajtónál”. A hivatalos embernek elmelegedett a szüve. Arra gondút, ha ü lenne mast a pénzügyminiszter, ezt a borfiut mindgyárt megtenné valahá adófönöknek. Mondja is a Horváth Imre főnök urnak, millen derik gyerek. „Ebbizon íltrevaló legin! Munkaszógalatos diákgyerek és igen-igen viédi a kincstár érdekeit. Az ám: pénzügyi fötanácsos ur az aptya! A viribe van!” (—)

Nagy kutatási teljesítmények — kicsiben

A kívülállónak rendszerint fogalma sincsen arról, hogy a tudományos kutatás nagy csodáinak előkészítéséhez milyen nagy arányú aprólékos részletmunkára van szükség. Így például a múlt évben egy nagy német élettani

intézet 16.000 lucernapalántát vizsgált meg a savakkal teltelt talajjal szemben való érzékenységük szempontjából, hogy 265 tovább tenyésztésre alkalmas példányt kiválasszthasson. Ugyanez az intézet nem kevesebb, mint

10.000 olaj- és fehérjertartalomvizsgálatot végzett. Ahhoz, hogy ezt a nagyarányú tömegvizsgálatot egyáltalában végre tudja hajtani, az intézetnek előbb még külön vizsgálati módszereket kellett kidolgoznia.

A XII.—XIV. századból való, rendkívül értékesnek ígérkező okirat-leletet fedeztek fel Sopronban a zsidó vagyon leltározása közben

Igen érdekes körülmények között került a soproni levéltárba a három okirat, melynek anyaga kutyabőr, illetve pergament — A tüzetesebb vizsgálat során lehet csak megállapítani, mit tartalmaz az aránylag jó állapotban lévő lelet — Hamarosan fény derül a titokra

Duló és mindent pusztító háború közepette, mikor szerte a világon légítamadások, gránátok, tüzéségi tűz következtében pótolhatatlan és az egész emberiség számára értéket jelentő műemlékek, műkincsek, levéltárak és könyvtárak semmisülnek meg szinte percek alatt és válnak a tűz emésztő martalékává, különösen öröm számunkra, hogy Sopron város levéltárának újabb gyarapodásáról számolhatunk be, hogy a régmúlt idők egy-egy értékes irata került ismét napvilágra, mely gyarapítja a város, esetleg az egész ország kultúrértékeit.

Tegnap délelőtt a soproni városházán szinte futótűzként terjedt el a hír, hogy igen értékesnek látszó és ígérkező okirat-leletek kerültek szokatlan körülmények között és szokatlan helyről a város birtokába, melynek előreláthatólag igen megörülnek a tudósok és komoly értéket jelent az országosan ismert soproni levéltár számára is. Természetesen azonnal érdeklődni kezdtünk a lelet iránt és részletes felvilágosítást szerezünk az okiratok előkezelésére, értékére vonatkozólag, továbbá, hogy körülbelül mennyi időt igényel a talált anyag feldolgozása.

Érdeklődésünkre elmondották, hogy a három értékesnek ígérkező okmányoknak az előkerülése nagyon érdekes. Az egyik volt zsidó lakásban leltározott. Egy izben ott tartózkodott Csermely Ernő távollétefelügyelő, aki a papirkosárban különböző régi iratokhoz hasonló hártyszerű lapokat talált. Erre azonnal felhívta dr. Márai Lajos közgyám figyelmét, aki miután megnézte és megvizsgálta,

látta rögtön, hogy itt egy értékes leletet sikerült felfedezni, amely esetleg nagy értéket jelenthet a levéltárnak. Azonnal bevitte a város házára, jelentést tett az ügyről dr. Kamenszky Árpád polgármesternek, aki nagy örömmel fogadta a hírt, megtekintette a bőrt, illetve a pergamentre írt irásokat, majd átadta azokat a levéltárnak.

Mivel dr. vitéz Házi Jenő főlevéltáros jelenleg szabadságon tartózkodik, megkértük helyettesét, Máhr Károlyt, hogy a lehetőségekhez mérten nyújtson felvilágosításokat. Máhr Károly a következőben foglalta össze az eddigi megállapításait:

— Egylőre természetesen nem lehet megállapítani, hogy a lelet pontosan mit tartalmaz. Hevenysített és gyorsan végzett első megállapítás szerint a három lelet közül az egyik, a bőrré írt irás a XII. századból való, míg a másik két hártya a XIII. illetve a XIV. századból való és az alapanyaguk pergament. A bővebb meghatározásokat dr. vitéz Házi Jenő főlevéltáros adja meg, aki rövidesen visszaérkezik szabadságáról és aki rendelkezhet az időkől való okiratoknak rendkívül nagy ismerője.

Ezután megtekintettük a most felfedezett és megtalált anyagot. Az egyik lelet alapanyaga kutyabőr, minden valószínűség szerint nyírfedőnek használták. Körülbelül 44 centiméter hosszú és 24 centiméter széles, világos barna színű, barna az írás; amelynek a vonásai arra mutatnak, hogy valóban a XII. századból való. Kissé rongált állapotban van, a felső részén egy pecsét ékeltlenkedik.

Egylőre még nem lehetett megállapítani, hogy mit tartalmaz az irás.

A másik lelet alapanyaga pergament, nagysága körülbelül 70 centiméter hosszú, állapota erősen rongált, de ki lehet javítani. Megállapítás szerint IV. Sándor pápának, aki 1254-től 1261-ig volt a katolikus egyház feje, az 1255-ben kiadott pápai bullának a másolata amit 1285-ben másoltak erre a pergamentre. Igen érdekes, hogy a leleten találhatunk egy pecsétmásolatot is. Valószínűleg a most talált anyag egyháztörténelmiszempontról is igen jelentős.

A harmadik okirat egy 1309 jelzésű másolat. Egy püspöki végrendeletéről számol be. Ezt aránylag nagyon jó állapotban találták meg a mostani zsidó lakások leltározása közben.

Előreláthatólag dr. vitéz Házi Jenő, Sopron város tudós főlevéltárosa visszaérkezése után a leleteket megvizsgálja és az összes felmerülő kérdésekre pontos, részletes felvilágosításokat nyújt. Sopron város kulturális vezetői nagy érdeklődéssel tekintenek a vizsgálat elé és reménykednek, hogy valóban olyan értékel gyarapodott levéltárunk, mint amilyennek első percben gondolták.

— BEFALAZOTT TEXTILÁRU. Horváth István fogalmi adóhivatali tiszt leltározóbizottsága Pápan Áltmann Bernát ruhagykereskedő lakásán végezte a leltározási munkálatokat. A pincében befalazva egy vagon szövetáruat találtak. Az elrejtett textiláru értéke másfélmillió pengő.

Bizonyos „égi jelek”

Mindenki látta, egész Sopron figyelte az égi tüneményt, s sokaknak eszébe jutott a szentírás szavai a végítéletéről: „Akkor mondá nekik (Jézus): Nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen, és nagy földindulások lesznek helyenként, dögvészek, éhségek rettentő tünemények és nagy égi jelek”.

Egi tüneményt láttunk a júl. 26. légitámadással kapcsolatban, melyet még ember fia nem észlelt. Sopronról nyugatra és északra zuhogtak a bombák. Az égboltra d. e. 10—12 óra körül kirajzolódtak a légi csata fehér csíkos vonalai, amelyek telerajzolták a felettünk levő, helyenként fátyolfelhős eget, úgy mint ha a gyermek palavesszője húzódna szeszélyes egyenes és görbe vonalakat a kék palatáblára. S akik figyelték a gépmadarak újabb és újabb rajzvonását, csodálkozva látták egy új eddig nem látott égi tüneményt. — Először az északnyugati láthatárról elindulva, fénylő egyenes vonalak haladtak harántul fekvő a nap-sugárra, hol sűrű egymásutánban sokan, hol párosulva. Olyan volt e jelenség, mint mikor a tó sima tükrebe a part közelében követ dobnak és a hullámcsíkok behaladnak a tó közepe felé mindinkább egyenes vonallá nyulva ki. — Az égi hullám-csíkok, lényetltek, mint a légo. fényzőrök fénye a fehér felhőkön és e hosszú fényvonalak, alulról mint parttól kiindulva fel-fel haladtak a delelni készülő nap felé.

Többen azt hitték, a németek 20—30 km-es acél huzalokat húznak az ellenséges gépek elé, mások sarki fénynek magyarázták. mágneses zavaroknak, amikor nyugatról, majd csaknem észak felől is jöttek a csíkok, s felettünk keresztelkedtek.

Megfigyeltük, hogy e jelenség a robbanásokkal függ össze. Minden robbanás igen mély rezgésű hanghullámot indít el. Hogy ez mily erős, mutatja az ablak és ajtó rezgés, pedig 80—120 km-re tőlünk indulnak el a hanghullámok. — Az égen 6—10 km-nyi magasságban folyik a légi-csata, s a gépekből rajzolt csíkok bodor felhővé fojzanak szét a darabmár ott úszó fátyol felhő között. Ez mind jég-felhő, vagyis jégkristályokból álló felhővé alakul.

Ezekbe ütközik fel a hanghullám, amely teljesen olyan mint a tó tükreön vonuló hullám-hegy és hullám-völgy. A tó tükre törést szenved és ezzel a rá eső fény is megtrik, csillogóvá lesz. Ugyanez történt a jégkristályokból álló felhő tükre is, csillogó hullámcsíkok — vonalak támadtak.

Hogy hamarabb hallottuk a robbanásokat, mint láttuk a csíkok vonulását ez is a hanghullám mellett szál. 25 fok: melegben gyorsabban, minus 10—20 fokos hidegben lassabban halad a hullám. Ez fizikai tétel.

Fizikusok ilven nagy méretű kísérletet nem rendezhetnek, se pénzük, se módjuk nincs. A háború azonban ezt is — igaz, hogy nem kísérletnek — megterem-

tette. Itt Sopronban az égbolt alakulása, a bomba robbanás távolsága, a nap állása, mint fizikai tényezők, oly módon játszottak közre, hogy e soha nem látott tünemény előállhatott.

Csodálkozó szemmel kutattuk az eget, s közben az ég nemcsak háborút, hanem a jövődő béke symbolumát is megmutatta, a ritkán látható jégfelhő szivárvány ragyogását.

Cipőtisztítóként működött és bunkerokban bujkalt egy zsidó

A soproni rendőrség egy ismeretlen, zsidó külsejű férfiút fogott el a napokban. A férfiú egy fedett óvárokból bujt elő, igazoltatták és ekkor derült ki, hogy a bujkáló férfi — zsidó. Nem viselt sárga csillagot, mert megszökött lakóhe-

helyéről. Előbb Csornán járt, onnét érkezett Sopronba és itt csomaghorást vállalt, cipőtisztító lett és így tartotta fenn magát.

A zsidót a rendőrség kihágás miatt 30 napi elzárásra ítélte, utána pedig internálási eljárást indítanak ellene.

Hirek mindenfelől

— **LÉGI POSTAFORGALOM A FASISZTA KÜZTÁRSASÁG ÉS A BARÁTI EURÓPAI ÁLLAMOK KÖZÖTT.** Velencéből jelentik: Augusztus elsejével ismét megindult a légi postaforgalom a fasiszta köztársaság és a baráti európai államok között. Légiposti küldemények továbbíthatók Németországba, Bulgáriába, Magyarországra, Romániába, Finnországra, Szlovákiába, Horvátországra, Franciaországra, Dániába, Svédországra, Norvégiába, Svájcba és Görögországra, Albániával és az égeitengeri szigetekkel a légi postaforgalom bel-földi díjszabás mellett bonyolódik le.

— **UKRÁN, LENGYEL ÉS OROSZ MENEKÜLTKEK FOGAD BE SZLOVÁKIA.** Pozsonyból jelentik: A Grenzbote szerdai számának közlése szerint közös megállapodás és a szlovák kormány határozata alapján Szlovákia bizonyos számú ukrán, lengyel és orosz menekültnak nyújt menedéket. A menekültek egy része csak átvonul Szlovákián, míg a másik részt bevonják a szlovák munkaközösségbe. A menekültek a menekültgondozó hivataltól igazolványokat kapnak. Gondos és szigorú egészségügyi vizsgálatok vetik őket alá és a velük hozott állatállományt is szigorúan megvizsgálják.

— **GOERDELER KAROLYT KÉRÉZIK A FÜHRER ELLENI MERÉNYLET MIATT.** Berlinből jelentik: Goerdeler Károly dr. volt lipcsei polgármester ellen, aki 1932—33-ban az áralakulási ügyek kormánybiztosa volt, a Führer elleni merényletben való bűnrészesség miatt közözelevélet adtak ki. Goerdeler legutóbb Lipcsében lakott július 20-ika óta azonban székésben van a kézrekerítésére vezető adatokért egymillió márka jutalmat tűztek ki.

— **PORTUGÁL LAP MAGYARORSZÁG ÉS DÉL-AMERIKA KAPCSOLATAIRÓL.** Lisszabomból jelentik: A „Voz” című portugál lap hosszabb cikkben foglalkozik Magyarországra és Dél-Amerika kapcsolatairól. Elsősorban azt emeli ki, hogy Magyarország és Dél-Amerika kapcsolatát hosszú múltja tekintenek vissza, majd részletesen mutatja azt a kutató munkát, amelyet a magyar

tudósok végeztek a délamerikai kontinensen. Ismerteti Magyarország népesedési adatait és megállapítja, hogy 1944 végére Magyarország lakosságának száma eléri a 15 milliót.

— **NYOLC ELLENSÉGES EJTŐERNYŐST FOGTAK EL ENESÉ KÖZSÉG HATÁRÁBAN.** A Győri Nemzeti Hírlap írja a következőket: Merész, bravuros rajtacsapással ejtett foglyul három levente nyolc ejtőernyősangolszász légiterroristát Enesén, Farkas Dániel 17 éves, Szalay Kálmán 18 éves és Bendes László 21 éves écsi leventék, az Enese melletti Fudi-pusztán, Gyarmathy Dénes bérletén dolgoztak. Észrevették, hogy a búza, rozs táblák közt különös öltözöt emberek bujkálnak. Kapákkal rájuk támadtak, ártalmatlanná tették őket és megkötözve átadták a csendőrségnek. Persze kiderült, hogy mind a nyolc légiterrorista volt. A két fiatalabb levente vette észre őket először és gondolkodás nélkül rájuk vetették magukat és kényszerítették őket, hogy pisztolyaikat, töreiket eldobják. A három bátor levente dicsegetést és elismerést érdemel. A nyolc angolszász gengsztert szombaton este szállították el Győrből katonai kísérettel. Megjelenésük nagy feltűnést keltett a győri pályaudvaron.

— **ZSEBLÁMPAELEM ÉS GAZÁLARCZÜRÖBETÉ KÉSZÜL A CSONTHÉJAS GYÜMÖLCSMAGVAKRÓL** Kevesen tudják, hogy a zseblámpák szárazelemének, valamint a gázlárcok szivárgóanyagát a úgynevezett „aktív szén”, amelyet a csonthéjas magvak héjából állítanak elő. Ilyen célra alkalmas a sárga- és őszibarack, a szilva, dió és mogyoró maghéja. A hadiparnak igen nagy mennyiségben van szüksége ilyen nyersanyagra. Ezért a leventéink tevékeny országos szervezetével hozzáfogott a felsorolt gyümölcsök csonthéjas magvának gyűjtéséhez. A csonthéjas magvakat nem szabad eldobni, hanem azokat gyűjteni hazafias kötelesség. Minden házbah gyűjtsük a csonthéjas gyümölcsmagvakat s ha azok tárolása bármilyen nehézséget okozna, adjuk át a leventéknek, akik beváltási árat is fizetnek érte. A múltban a hadiparnak a konzervgyáráktól, magtörő üzemektől

és hulladék kereskedőtől szerezte be a szükséges mennyiségű csonthéjas magvakat. Ez ma már nem elegendő. A nyári gyümölcsfogyasztás idején az országban nem szabad elvesznie egyetlen csonthéjas gyümölcsmagvaknak sem: össze kell gyűjteni, hogy zseblámpaelemet és gázlárczüröbétét gyárthassanak belőlük.

— **ANGOL TANITÓNÖKNEK TILOS A HÁZASSÁG.** A tanítókérdés igen nagy sajtópolémia váltott ki Angliában, hiszen ismerték, hogy néhány hónappal eelőtt a tanítók anyagi helyzetén akartak javítani és egy annak megfelelő törvénytervezetet adtak be az angol alsóházba. A törvénytervezetet visszautasították. Most a „Daily Mail” ezzel a kérdéssel kapcsolatban azt írja, hogy Angliában létezik még egy törvény, amely megtiltja a tanítóknak, hogy férjhez mehessenek. A tanítók fizetése olyan gyatra, hogy mind kevesebben jelentkeznek erre a pályára. Jelenleg 15 ezerrel kevesebb a tanítók száma. Most a sajtó még ott tart, hogy szükségesnek látja a tanítók fizetésének felemelését. Ha ezt Angliában bevallják, akkor ez annyit jelent, hogy a helyzet tényleg már évek óta tarthatatlan. (K. K.)

— **A KIKERESZTELKEDETT ZSIDÓK KÜTELESEK VISELNI A SÁRGA CSILLAGOT.** A hatóságoknak tudomására jutott, hogy egyes zsidók a megkeresztelkedés után a megkülönböztető jelzést önkényesen eltávolították. Illetékes helyről közlik, hogy a megkeresztelkedés ténye a jelzés eltávolítására nem igazosít. A jelvény eltávolítása súlyosan büntetendő cselekmény és internálást von maga után. (MTI)

— **HÁNY ZSIDÓ GAZDATISZT VOLT? A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete időszerű jelentésében megállapítja, hogy a gazdatiszti nyugalombiztosításba 174 zsidó gazdatiszt volt besorolva, ami a nyilvántartott gazdatisztek 4.5 százalékát jelenti. A valóságban azonban ennél több zsidó gazdatiszt működött, mivel közülük sokan házibiztosításban részesültek és így az OMBI-ben nem tartották őket nyilván. A zsidó gazdatisztek között hat jószágfelügyelő, 17 főintéző, 52 intéző és számtartó volt. A gazdasági képzettséget illetően igen érdekes és jellemző, hogy 174 zsidó gazdatiszt közül mindössze 37-nek volt gazdasági akadémiai végzettsége, ami azt jelenti, hogy a zsidó gazdatisztek 79 százaléka nem volt okleveles gazda.**

Felsődunántúli HÉTFŐ.

Felölőszerkesztő: NOWINSZKY REZSŐ.

Németországi főmunkatárs: FARSKY TIBOR.

Kiadásért felelős: KARDOS ÁRPAD. Kiadja a Soproni Sajtóvállalat Rt. Nyomatott vargasi Máté Ernő könyvnyomdájában, Sopron.